

PROSTOR

17 [2009] 2 [38]

ZNANSTVENI ČASOPIS ZA ARHITEKTURU I URBANIZAM
A SCHOLARLY JOURNAL OF ARCHITECTURE AND URBAN PLANNING

POSEBNI OTISAK / SEPARAT | OFFPRINT

ZNANSTVENI PRILOZI | SCIENTIFIC PAPERS

336-347 KRUNOSLAV ŠMIT
VJERA DUIĆ
SANJA GAŠPAROVIĆ

URBANISTIČKA OBILJEŽJA NASELJA
ŠPANSKO-ORANICE U ZAGREBU U PERCEPCIJI
STANOVNIKA

PRETHODNO PRIOPĆENJE
UDK 711.1:316(497.5 ZAGREB)“00”

RESIDENTS' VIEWS ON THE FEATURES OF URBAN
PLANNING IN THE ŠPANSKO-ORANICE ESTATE
IN ZAGREB

PRELIMINARY COMMUNICATION
UDC 711.1:316(497.5 ZAGREB)“00”

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU, ARHITEKTONSKI FAKULTET
UNIVERSITY OF ZAGREB, FACULTY OF ARCHITECTURE

ISSN 1330-0652
CODEN PORREV
UDK | UDC 71/72
17 [2009] 2 [38]
211-460
7-12 [2009]

Sl. 1. Ortofotografija s označenom granicom obuhvata stambenog naselja Špansko-Oranice
Fig. 1 Orthophotograph with a marked border of the Špansko-Oranice housing estate

KRUNOSLAV ŠMIT,¹ VJERA DUIĆ,² SANJA GAŠPAROVIĆ³

^{1,3} SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
ARHITEKTONSKI FAKULTET
HR – 10000 ZAGREB, KAČIČEVA 26
² HR – 10000 ZAGREB, VLADIMIRA FILAKOVCA 3

^{1,3} UNIVERSITY OF ZAGREB
FACULTY OF ARCHITECTURE
HR – 10000 ZAGREB, KAČIČEVA 26
² HR – 10000 ZAGREB, VLADIMIRA FILAKOVCA 3

PRETHODNO PRIOPCENJE
UDK 711.1:316(497.5 ZAGREB)“00”
TEHNIČKE ZNANOSTI / ARHITEKTURA I URBANIZAM
2.01.02 – URBANIZAM I PROSTORNO PLANIRANJE
DRUŠTVENE ZNANOSTI / SOCIOLOGIJA
5. 05. 02 – SOCIOLOŠKA METODOLOGIJA
ČLANAK PRIMLJEN / PRIHVACEN: 1. 9. 2009. / 25. 11. 2009.

PRELIMINARY COMMUNICATION
UDC 711.1:316(497.5 ZAGREB)“00”
TECHNICAL SCIENCES / ARCHITECTURE AND URBAN PLANNING
2.01.02 – URBAN AND PHYSICAL PLANNING
SOCIAL SCIENCES / SOCIOLOGY
5. 05. 02 – SOCIOLOGICAL METHODOLOGY
ARTICLE RECEIVED / ACCEPTED: 1. 9. 2009. / 25. 11. 2009.

URBANISTIČKA OBILJEŽJA NASELJA ŠPANSKO-ORANICE U ZAGREBU U PERCEPCIJI STANOVNIKA

RESIDENTS' VIEWS ON THE FEATURES OF URBAN PLANNING IN THE ŠPANSKO-ORANICE ESTATE IN ZAGREB

ANKETNO ISTRAŽIVANJE
STAMBENO NASELJE
ŠPANSKO-ORANICE
URBANISTIČKA OBILJEŽJA
ZAGREB

QUESTIONNAIRE SURVEY
HOUSING ESTATE
ŠPANSKO-ORANICE
FEATURES OF URBAN PLANNING
ZAGREB

Istrazuje se odnos stanara prema urbanističkim obilježjima naselja Špansko-Oranice. Rad se temelji na empirijskom istraživanju u kojem su metodom ankete prikupljeni podaci o stajalištima stanovnika. Stanari su ispitivani o urbanističkim obilježjima naselja koja se odnose na izgradnju, prateće i javne sadržaje, pješačke i perivojne površine te promet. Utvrđeno je da su ispitanici zadovoljni planerskim odlukama koje su odredile urbanistička obilježja njihova naselja.

The paper deals with residents' attitudes to the features of urban planning in the Špansko-Oranice estate. The work was based on an empirical research with the use of questionnaires in collecting residents' opinions. The residents were asked about the estate features relating to construction, ancillary and public facilities, pedestrian zones, parks, and traffic. The research determined residents' contentment with planners' decisions that marked the features of their estate.

UVOD

INTRODUCTION

U Zagrebu se nakon 2000. godine, u odnosu na razdoblje stagnacije koja je obilježila devedesete godine 20. stoljeća,¹ intenzivirala stambena izgradnja koja je rezultirala izgradnjom brojnih pojedinačnih stambenih zgrada, ali i urbanističkim planiranjem novih stambenih naselja. Urbanističkom planiranju novih stambenih naselja prethodili su javni urbanističko-arhitektonski natječaji kojima su se željela dobiti najbolja rješenja prostorno-funkcionalno-oblikovne organizacije naselja. Za planirana naselja na zagrebackom području izradeni su detaljni ili urbanistički planovi uređenja² u skladu s odredbama Generalnoga plana uređenja grada Zagreba i Seseveta.³

Usporedbom zagrebačkih naselja nastalih u različitim razdobljima mogu se uočiti posebnosti urbanističkih obilježja svakog razdoblja. Planerske odluke koje su odredile urbanistička obilježja novoplaniranih naselja razlikuju se od onih koje su se primjenjivale tijekom prethodnih razdoblja stanogradnje u Zagrebu.⁴ Pritom se može postaviti pitanje koliko su planerskim odlukama donesenim u prethodnim razdobljima zadovoljni današnji stanovnici naselja kako bi se dobile smjernice kojima bi se mogle izbjeći uočene poteškoće i prilagoditi urbanistička obilježja novih naselja.⁵ Također, nakon što su izgrađena i naseljena nova stambena naselja moguće je postaviti i pitanje koliko su novim urbanističkim rješenjima zadovoljene urbane

aspiracije njihovih stanovnika.⁶ U ovom istraživanju želi se utvrditi odnos stanara prema urbanističkim obilježjima i planerskim odlukama kojima su nakon 2000. godine izgrađena zagrebačka stambena naselja gustoće stanovanja iznad 200 stanovnika po hektaru.⁷ Nakon 2000. godine u Zagrebu su izgrađena samo četiri planirana stambena naselja gustoće stanovanja iznad 200 stanovnika po hektaru.⁸ Špansko-Oranice (Sl. 1.), Sopnica-Jelkovec, Vrbani III i Pavlenski put.⁹

Stambeno naselje Oranice-Špansko izgrađeno je temeljem „Detaljnoga plana uređenja stambenog naselja na lokaciji vojarne Špansko-Oranice”¹⁰ prema idejnom rješenju Zorana Hebara iz Urbanističkoga zavoda grada Zagreba, koje je dobiveno na javnom urbanističko-arhitektonskom natječaju iz 2003. godine. Stambeno naselje nalazi se na lokaciji bivše vojarnе, sjeverno od Zagrebacke avenije, istočno od Krklecove ulice, južno od potoka Vrapčak i zapadno od Zagrebacke ceste. Naselje ima površinu od 19 hektara i gustoću stanovanja od 250 stanovnika po hektaru, izgrađeno je u razdoblju 2004.-2009., a prvi su stanovnici useljeni 2005. godine.¹¹

Stambeno naselje Sopnica-Jelkovec izgrađeno je temeljem „Detaljnoga plana uređenja stambenog naselja na lokaciji Sopnica-Jelko-

1 Uzroci stagnacije stanogradnje u Hrvatskoj jesu usporavanje gospodarskih aktivnosti tijekom ratnoga razdoblja od 1991. do 1995. i spor poratni ekonomski oporavak (MLINAR, 2009: 160).

2 Nakon provedenih urbanističko-arhitektonskih natječaja izradeni su i usvojeni detaljni ili urbanistički planovi uređenja za naselja: Špansko-Oranice, Sopnica-Jelkovec, Vrbani III, Podbrežje i Munja, dok su za naselja Borovje-Tigrovi, Borovje-Savice, Blato istok i Sopnica jug provedeni samo natječaji (MLINAR, 2009: 164).

3 Izgradnja u zagrebackom području regulirana je dvama Generalnim urbanističkim planovima: GUP-om grada Zagreba (** 2003.a; *** 2007.a) i GUP-om Seseveta (** 2003.b).

4 Primjerice porast standarda stanovanja u stambenom naselju Sopnica-Jelkovec izgrađenom 2007. u odnosu na naselje Zapruđe izgrađenom 1963. godine očituje se u povećanju – izgrađenosti tla, površine pratećih sadržaja i broja parkirališno-garažnih mjesta (MLINAR, ŠMIT, 2008: 123).

5 Istražujući odnos stanara prema životu u visokim stambenim zgradama u Zagrebu, može se uočiti da najveći broj ispitanika osjeća, ali i da im ne smeta nedostatak neposrednoga kontakta s tlom, što upućuje na to da su današnji stanari zadovoljni tim aspektom planerske odluke iz prethodnog razdoblja koja je rezultirala izgradnjom stambenih nebodera (GAŠPAROVIĆ, BOŽIĆ, 2005: 98).

6 U: ROGIĆ, MIŠEĆIĆ, ŠTAMBUK, 2004., temeljenom na empirijskom istraživanju iz 2000. u kojem su metodom ankete prikupljeni podaci na reprezentativnom uzorku građana Zagreba, u središtu stambenih aspiracija nalazi se model 'obiteljske kuće s okućnicom', dok su neka od poželjnih obilježja: stanovanje na nižim katovima, prednost življenja unutar pješačkih zona i sl.

7 Istraživanje se želi provesti na naseljima kojima je gustoća stanovanja iznad 200 stanovnika po hektaru jer je njihova prostorno-funkcionalno-oblikovna organizacija izgradnje, pratećih sadržaja, pješačkih i perivojnih površina te prometa složenija od naselja s manjom gustoćom stanovanja.

vec"¹² prema idejnom rješenju Sanje Gašparović, Darije Maletić-Mirko, Nataše Martincić, Ivana Mlinara, Marije Premuzić i Krunoslava Šmita iz Zavoda za urbanizam i prostorno planiranje Arhitektonskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koje je dobiveno na javnom urbanističko-arhitektonskom natječaju iz 2003. godine. Stambeno naselje nalazi se na lokaciji bivše svinjogojske farme, sjeverno od Slavonske avenije, istočno od Ulice Ljudevita Posavskog i južno od planirane produžene Ulice grada Vukovara. Naselje ima površinu od 33,2 hektara i gustoću stanovanja od 246 stanovnika po hektaru, izgrađeno je u razdoblju 2007.-2009., a prvi su stanovnici useljeni 2009. godine.¹³

Stambeno naselje Vrbani III izgrađeno je temeljem „Urbanističkoga plana uređenja Vrbani III”¹⁴ prema idejnom rješenju Tihomira Jukića iz Zavoda za urbanizam i prostorno planiranje Arhitektonskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu koje je dobiveno na javnom urbanističko-arhitektonskom natječaju iz 2004. godine. Stambeno naselje nalazi se na lokaciji sjeverno od jezera i sportsko-rekreacijskog centra Jarun, istočno od planirane produžene Vrapčanske ulice, južno od Horvaćanske ceste i zapadno od ulice Hrvatskoga sokola. Naselje ima površinu 21,3 hek-

tara i gustoću stanovanja od 267 stanovnika po hektaru. Stambene zgrade u naselju izgrađene su u razdoblju 2006.-2009., izgradnja pratećih sadržaja nije započela, a prvi su stanovnici useljeni 2006. godine.¹⁵

Stambeno naselje Pavlenski put izgrađeno je temeljem „Urbanističkoga plana uređenja Oranice – TEP tematski park”¹⁶ prema idejnom rješenju Borisa Fiolica, Marka Vitkovića i Zorana Boševskog iz Studija BF, koje je dobiveno narudžbom tvrtke Profectus iz 2005. godine. Stambeno naselje nalazi se na lokaciji sjeverno od naselja Špansko-Oranice i potoka Vrapčak, zapadno od Zagrebačke ceste, južno od Ulice Pavlenski put i istočno od Vukmaničke ulice. Naselje ima površinu 5,2 hektara i gustoću stanovanja od 380 stanovnika po hektaru, izgrađeno je u razdoblju 2005.-2008., a prvi su stanovnici useljeni 2008. godine. Posebnost je naselja da unutar obuhvata nije planirana izgradnja pratećih sadržaja. Kako se naselje smatra uspješnim ostvarenjem na području stambene arhitekture, uključeno je u daljnje razmatranje.¹⁷

Od četiriju izgrađenih stambenih naselja gustoće stanovanja veće od 200 stanovnika po hektaru u potpunosti je naseljeno samo naselje Špansko-Oranice. Zbog toga se odnos stanara prema urbanističkim obilježjima zagrebačkih stambenih naselja izgrađenim nakon 2000. godine najprije utvrđuje upravo u naselju Špansko-Oranice. U ovome radu pretpostavljeno je da su stanari stambenoga naselja Špansko-Oranice zadovoljni planerskim odlukama koje su odredile urbanistička obilježja njihova naselja.

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

RESEARCH METHODOLOGY

Rad se temelji na empirijskom istraživanju u kojem su metodom ankete prikupljeni podaci o stajalištima stanovnika na reprezentativnom uzorku stanara naselja Špansko-Oranice. Podaci za istraživanje prikupljeni su putem anketnog upitnika tijekom svibnja 2009. godine. Istraživanje je provedeno u stambenom naselju Špansko-Oranice. Stanari su ispitivani o urbanističkim obilježjima naselja koja se odnose na izgradnju, prateće i javne sadržaje, pješačke i perivojne površine te promet.

Uzorak na kojem je provedeno istraživanje konstruiran je kao višestapno stratificiran probabilistički uzorak.¹⁸ To znači da je populacija podijeljena u ‘homogene slojeve’ – sastavne elemente populacije određenih karakteristika, te se iz svake tako dobivene ‘potpopulacije’ uzimao slučajni uzorak po principu matematičke vjerojatnosti. Točnije, ispitani su u uzorak birani iz populacije stanovnika naselja Špansko-Oranice. Naselje je podijeljeno na proračunska ‘stambena susjed-

8 Nakon 2000. u Zagrebu je planirana izgradnja osam naselja s gustoćom stanovanja većom od 200 stanovnika po hektaru (MLINAR, 2009: 167).

9 Naselje Pavlenski put nije uključeno u istraživanje u: MLINAR, 2009. jer u naselju nisu planirani prateći i javni sadržaji.

10 Detaljni plan uređenja stambenog naselja na lokaciji vojarnje Špansko-Oranice objavljen je 2003. (***) 2003.c), a nakon dvije godine donesene su i njegove izmjene i dopune (***) 2005.a).

11 MLINAR, 2009.

12 Odluka o donošenju „Detaljnoga plana uređenja stambenog naselja na lokaciji Sopnica-Jelkovec” objavljena je u: (***) 2003.d), a nakon četiri godine donesene su njegove izmjene i dopune (***) 2007.b).

13 Urbanistički faktografski podaci o naselju Sopnica-Jelkovec prikazani su u analizi zagrebačkih stambenih naselja nakon 2000. (MLINAR, 2008.), naselje je istraživano usporednom analizom s naseljem Zapruđe (MLINAR, ŠMIT, 2009.), a također je proučavano i kroz aspekt građevinarstva, pri čemu su provedene analize odnosa naselja i lokacije na kojoj je izgrađeno, te analize obilježja cjelokupnog procesa njegove gradnje (NODILO, 2009.).

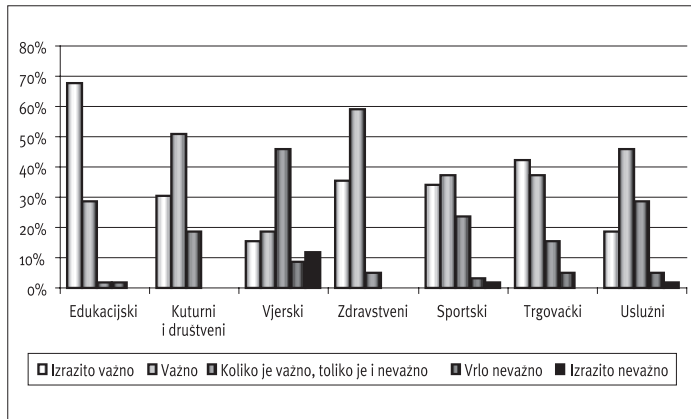
14 „Urbanistički plan uređenja Vrbani III” 2005. je objavljen u: (***) 2005.b), a izmjene i dopune plana donesene su sljedeće godine: (***) 2006.

15 MLINAR, 2009.

16 Stambeno naselje „Pavlenski put” obuhvata manji dio površine obuhvata „Urbanističkoga plana uređenja Oranice – TEP tematski park”. Odluka o njegovu donošenju objavljena je 2005. (***) 2005.c), a njene su izmjene i dopune donesene 2008. (***) 2008.a).

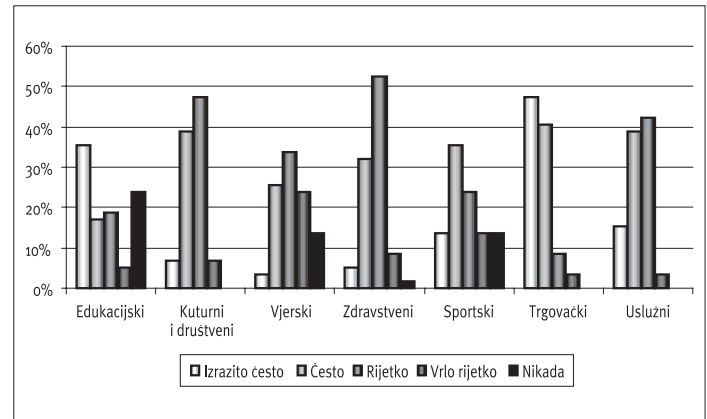
17 Naselje je nominirano za nagradu „Drago Galic” za najuspješnije ostvarenje na području stambene arhitekture u 2008. (***) 2008.b).

18 Probabilistički uzorak je matematički konstruiran uzorak u kojem svaka pojedina jedinica populacije ima proračunatu vjerojatnost izbora u uzorak na temelju proračuna vrijednosti (LAMZA, 1995.).

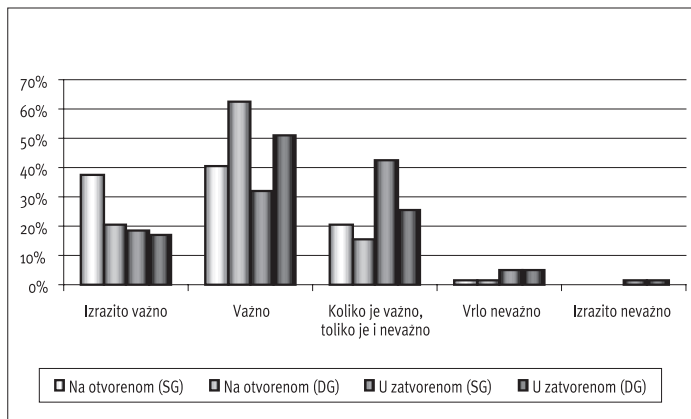
SL. 2. PRATECI I JAVNI SADRŽAJI KOJE ISPITANICI PREFERIRAJU U NASELJU

FIG. 2 ANCILLARY AND PUBLIC FACILITIES IN THE ESTATE WHICH THE RESPONDENTS PREFER

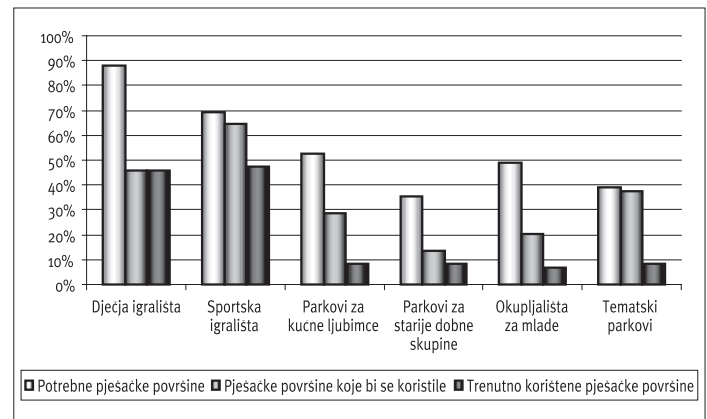
SL. 3. INTENZITET KOJIM ISPITANICI KORISTE PRATEĆE I JAVNE SADRŽAJE U NASELJU

FIG. 3 FREQUENCY OF THE RESPONDENTS' USE OF ANCILLARY AND PUBLIC FACILITIES IN THE ESTATE

SL. 4. VAŽNOST SPORTSKIH SADRŽAJA POTREBNIH ISPITANICIMA U NASELJU (SG – SAMOSTALNA GRAĐEVINA, NPR. KOŠARKAŠKI TERENI ILI BAZEN; DG – U SKLOPU DRUGE GRAĐEVINE, NPR. ŠKOLE)

FIG. 4 IMPORTANCE OF THE SPORTS FACILITIES REQUIRED BY THE RESPONDENTS (SG – INDEPENDENT BUILDING, EX. BASKETBALL FIELD OR SWIMMING POOLS, DG – WITHIN ANOTHER BUILDING, EX. SCHOOL)

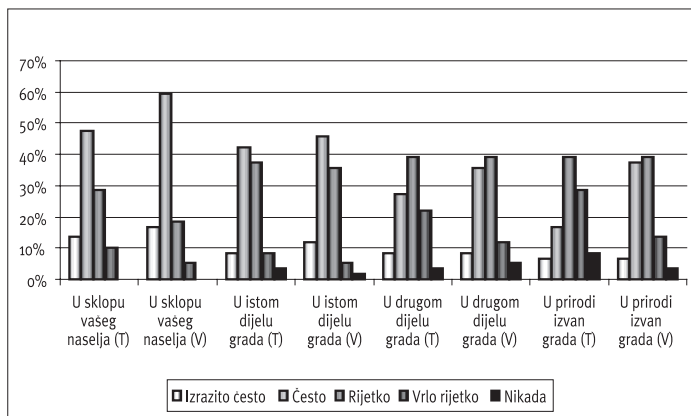

SL. 5. PJEŠAČKE POVRŠINE KOJE ISPITANICI PREFERIRAJU U NASELJU

FIG. 5 PEDESTRIAN ZONES IN THE ESTATE WHICH THE RESPONDENTS PREFER

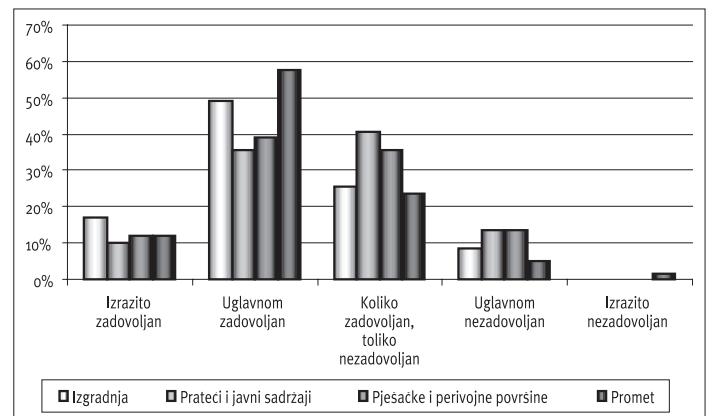
SL. 6. INTENZITET KOJIM ISPITANICI PROVODE SLOBODNO VRIJEME NA OTVORENOMU PROSTORU U NASELJU (T – TIJEKOM TJEDNA, V – TIJEKOM VIKENDA)

FIG. 6 FREQUENCY OF FREE TIME SPENT BY THE RESPONDENTS IN THE OPEN SPACE (T – DURING WEEKDAYS, V – ON WEEKENDS)

SL. 7. ZADOVOLJSTVO ISPITANIKA URBANISTIČKIM OBILJEŽJIMA NASELJA ŠPANSKO-ORANICE

FIG. 7 SATISFACTION OF THE RESPONDENT WITH THE FEATURES OF URBAN PLANNING IN THE ŠPANSKO-ORANICE HOUSING ESTATE

stva' koja čine skupine stambenih zgrada u kojima se nalazi između 300 i 500 stanova. Također, broj domaćinstava određen je proporcionalno za svaku zonu. Na taj način naselje Špansko-Oranice podijeljeno je na tri 'stambena susjedstva' (OŠ1, OŠ2, OŠ3), odnosno u tri podjednake zone s obzirom na broj domaćinstava. Lokacije anketiranja unutar navedenih zona izabrane su slučajnim izborom s liste svih adresa u naselju. U svakom 'stambenom susjedstvu' ispitivalo se 4% predstavnika ukupnog broja domaćinstava. Anketirana je po jedna osoba iz domaćinstva u dobi između 15 i 75 godina. Pri izboru ispitanika u domaćinstvu odabirao se član kućanstva koji najprije ima rođendan. Uzorkom istraživanja obuhvaćeno je 59 ispitanika s područja naselja Špansko-Oranice.

Ispitivana su stajališta stanara o urbanističkim obilježjima izgradnje u naselju: o prostornoj organizaciji naselja, tipologiji zgrada, visini zgrada, veličini stanova u naselju te raznovrsnosti tipologije stanova i zgrada. Stanari su se izjašnjavali o urbanističkim obilježjima pratećih i javnih sadržaja: o potrebnim vrstama pratećih i javnih sadržaja u naselju, njihovom smještaju u naselju i mogućnostima njihove organizacije u sklopu stambenih zgrada. Nadalje izjašnjavali su se o urbanističkim obilježjima pješačkih i perivojnih površina: o potrebnim vrstama pješačkih i perivojnih površina u naselju, njihovom smještaju u naselju te o mogućnostima njihove organizacije u obliku multifunkcionalnih i specijaliziranih površina. Ali i o urbanističkim obilježjima prometnog sustava: preferiranju kolnog ili pješačkog prometa u naselju, vrstama parkirališnih površina, smještaju parkirališno-garažnih mjesta u odnosu na stan, te prometnoj povezanosti naselja sa središtem grada i potrebnom broju parkirališno-garažnih mjesta.

Anketni upitnik, koji je poslužio za empirijski dio istraživanja, sastoji se od četrdeset i šest pitanja. Pitanja su formulirana na način da se pruži uvid u stajališta stanara o planerskim odlukama koje imaju utjecaj na urbanistička obilježja stambenih naselja. Kako bi se osigurala preciznija kvantifikacija rezultata, pitanja su zatvorenog tipa i sadržajno su raspoređena u četiri tematska bloka. Prvi tematski blok sadržava pitanja o izgradnji u naselju. Drugi blok sadržava pitanja vezana za prateće i javne sadržaje, treći dio upitnika jesu pitanja vezana za pješačke i perivojne površine, dok četvrti obuhvaća pitanja o prometu. Stupanj slaganja ispitanici su izražavali na Likertovoj

skali¹⁹ od pet stupnjeva. Također, odgovarali su i na pitanja s ponuđenim odgovorima s jednostrukim i/ili višestrukim izborom.²⁰ Redoslijed pitanja u upitniku postavljen je prema logičkom slijedu pitanja jer su pitanja postupno uvodila ispitanike u problem istraživanja. Anketni je upitnik bio anonimn.

IZGRADNJA U NASELJU

CONSTRUCTION IN THE HOUSING ESTATE

U prvomu tematskom bloku ispitivala su se stajališta stanara o izgradnji u naselju. Dobiveni rezultati pokazuju da nešto manje od polovine ispitanika (47,5%) preferira vrstu naselja sa zgradama okruženim prirodom. S druge strane, nitko od ispitanika ne voli naselje s megastrukturama (Tabl. I.). Najveći broj ispitanika (45,8%) uglavnom je zadovoljan postojećim ambijentom stambenoga naselja (Tabl. II.). Također, gotovo svi ispitanici (89,9%) preferiraju zgrade do šest katova u naselju (Tabl. IV.), što potkrepljuje i odgovor na pitanje u kojem se za nebudere odlučio najmanji udio (5,1%) ispitanika (Tabl. III.). Što se tiče veličine stanova u naselju, nešto više od polovine ispitanika (55,9%) voli naselja u kojima se nalazi kombinirana struktura stanova koju čine i mali i veliki stanovi (Tabl. V.). Kod grupe pitanja o preseljenju, najviše je ispitanika (52,5%) odgovorilo da bi se preselilo zbog veličine stana (Tabl. VIII.), s time da bi nešto više od polovine ispitanika (57,6%) prilikom preseljenja željelo ostati u istome naselju (Tabl. VII.). Na kraju, glede odnosa prema naseljima prilagođenim za određene strukture obitelji, najveći je udio (39,0%) onih kojima to izrazito ne odgovara (Tabl. VI.).

PRATEĆI I JAVNI SADRŽAJI U NASELJU

PUBLIC AND ANCILLARY FACILITIES IN THE HOUSING ESTATE

U drugomu tematskom bloku, u kojem se ispitivao odnos stanara prema obilježjima pratećih i javnih sadržaja u stambenim naseljima, najviše ispitanika (67,8%) smatra da su edukacijski sadržaji, poput dječjih vrtića i škola, izrazito važni u naselju. Ispitanici značajno najvažnijima i najpotrebnijima smatraju edukacijske sadržaje (Sl. 2.). Od navedenih pratećih i javnih, najviše ispitanika izrazito često i često (88,2%) koriste trgovačke sadržaje. S druge strane, najviše njih izjasnilo se da rijetko koriste (47,5%) kulturne i zdravstvene sadržaje (Sl. 3.). Uređenjem stambenih naselja značajan je dio ispitanika u potpunosti (13,6%) ili uglavnom (44,1%) zadovoljan postojećim stanjem. S druge strane, samo je jedan ispitanik izrazito nezadovoljan (Tabl. IX.). Pitanje smještaja dječjeg vrtića danas se navodi kao jedan od glavnih problema

¹⁹ Skalu je konstruirao Rensis Likert. Najčešće se sastoji od pet stupnjeva, a njome se procjenjuju stajališta, slaganja, učestalost, kvaliteta, važnost i drugi konstrukti.

²⁰ U tablicama (Tabl. I.-XXIX.) odgovori na pitanja označavani su s N, a ukoliko je iskazan ukupan broj i postotak odgovora, ona su imala jednostruk izbor ponuđenih odgovora.

IZGRADNJA U NASELJU

TABL. I. TIPOVI AMBIJENATA KOJE ISPITANICI PREFERIRAJU U STAMBENIM NASELJIMA

Tipovi ambijenata	N	%
Naselje sa zgradama okruženim prirodom (npr. Zapruđe)	28	47,5
Naselje s naglašenim ulicama, trgovima i parkovima (npr. Donji grad)	17	28,8
Naselje s megastrukturama (npr. Travno)	0	0
Kombinacija navedenoga	14	23,7
Ukupno	59	100,0

TABL. II. ZADOVOLJSTVO ISPITANIKA POSTOJEĆIM AMBIJENTOM NASELJA ŠPANSKO-ORANICE

Ocjene	N	%
Izrazito zadovoljan/na	10	16,9
Uglavnom zadovoljan/na	27	45,8
Koliko sam zadovoljan/na, toliko sam i nezadovoljan/na.	17	28,8
Uglavnom nezadovoljan/nezadovoljna	3	5,1
Izrazito nezadovoljan/nezadovoljna	2	3,4
Ukupno	59	100,0

TABL. III. TIPOVI ZGRADA KOJE ISPITANICI PREFERIRAJU U NASELJU

Tipovi zgrada	N	%
Pravčaste (izduzene, lamele)	21	35,6
Točkaste (neboderi)	3	5,1
Blokovi	13	22,0
Prijelazni/kombinirani	22	37,3
Ukupno	59	100,0

TABL. IV. VISINE ZGRADA KOJE ISPITANICI PREFERIRAJU U NASELJU

Visine zgrada	N	%
Niske zgrade (do 4 kata)	28	47,5
Srednje visoke zgrade (do 6 katova)	25	42,4
Visoke zgrade (do 16 katova)	5	8,5
Vrlo visoke zgrade (više od 16 katova)	1	1,7
Ukupno	59	100,0

TABL. V. VRSTE NASELJA KOJE PREFERIRAJU ISPITANICI

Vrste naselja	N	%
Naselje u kojem se nalaze samo mali stanovi	0	0
Naselje u kojem se nalaze i mali i veliki stanovi	33	55,9
Naselje u kojem se nalaze samo veliki stanovi	3	5,1
Nije mi bitno	23	39,0
Ukupno	59	100,0

TABL. VI. ODNOS ISPITANIKA PREMA TVRDNJI DA BI SE NASELJA TREBALA GRADITI ZA ODREĐENE STRUKTURE OBITELJI (NPR. NASELJA ZA SAMCE, NASELJA ZA OBITELJI S DJECOM, NASELJA ZA „URBANE NOMADE“, NASELJA ZA BRAČNE PAROVE BEZ DJECE...)

Ocjene	N	%
Izrazito se slažem.	3	5,1
Uglavnom se slažem.	6	10,2
Koliko se slažem, toliko se i ne slažem.	13	22,0
Uglavnom se ne slažem.	14	23,7
Izrazito se ne slažem.	23	39,0
Ukupno	59	100,0

TABL. VII. ODNOS ISPITANIKA PREMA HIPOTETSKOJ SITUACIJI PRESELJENJA IZ MALOGA STANA ZBOG POVEĆANJA BROJA UKUCANA

Vrste preseljenja	N	%
Selite se u veći stan u istom naselju	34	57,6
Selite se u veći stan u susjednom naselju	10	16,9
Selite se u drugi dio grada	9	15,3
Selite se na periferiju	6	10,2
Ukupno	59	100,0

TABL. VIII. RAZLOZI PRESELJENJA ISPITANIKA IZ NASELJA U KOJEMU ŽIVE

Razlozi preseljenja	N	%
Sigurnost naselja	18	30,5
Velicina stana	31	52,5
Prateći sadržaji u naselju (npr. edukacijski, kulturni, zdravstveni...)	11	18,6
Obiteljski ambijent naselja (npr. dječja igralista, travnate površine...)	14	23,7

PRATEĆI I JAVNI SADRŽAJI U NASELJU

TABL. IX. ZADOVOLJSTVO ISPITANIKA POSTOJEĆIM PRATEĆIM I JAVNIM SADRŽAJIMA U NASELJU

Ocjene	N	%
Izrazito zadovoljan/na	8	13,6
Uglavnom zadovoljan/na	26	44,1
Koliko sam zadovoljan/na, toliko sam i nezadovoljan/na.	16	27,1
Uglavnom nezadovoljan/na	8	13,6
Izrazito nezadovoljan/na	1	1,7
Ukupno	59	100,0

TABL. X. ZADOVOLJSTVO ISPITANIKA SMJEŠTajem Dječjih vrtića u susjednom naselju

Ocjene	N	%
Izrazito zadovoljan/na	4	6,8
Uglavnom zadovoljan/na	10	16,9
Koliko sam zadovoljan/na, toliko sam i nezadovoljan/na.	9	15,3
Uglavnom nezadovoljan/na	24	40,7
Izrazito nezadovoljan/na	12	20,3
Ukupno	59	100,0

u urbanizmu. Problem nedostatka dovoljnog broja dječjih vrtića ponekad se rješava na način da dva ili više susjednih naselja dijele jedan vrtić. Stoga nas je zanimalo u kojoj su mjeri ispitanici zadovoljni tom činjenicom. Nešto manje od polovine stanovnika (40,7%) uglavnom je nezadovoljno tim rješenjem, dok je upola manje njih (20,3%) izrazito nezadovoljnih (Tabl. X.). Praktičnim smještajem vrtića u sklopu stambene zgrade ispitanici su podjednako i zadovoljni i nezadovoljni (Tabl. XI.). Uvjerljivo najveći broj (89,8%) izjasnio se da je ambulanta opće prakse najniža razina zdravstvene zaštite koju naselje treba imati. S druge strane, mali broj njih (5,1%) smatra da naselje ne treba imati zdravstvenu ustanovu (Tabl. XII.). Stajališta stanovnika naselja o sportskim sadržajima ispitivana su u dvije kategorije – sportski sadržaji kao samostalne građevine na otvorenom i u zatvorenom prostoru te sportski sadržaji u sklopu drugih građevina na otvorenom i u zatvorenom prostoru (Sl. 4.). Najveći broj ispitanika smatra važnima sportske sadržaje u sklopu drugih građevina, primjerice škole; u nešto manje od dvije trećine odgovora (62,7%) preferiraju se sportski sadržaji na otvorenom, dok se kod polovine odgovora (50,8%) preferiraju sportski sadržaji u zatvorenom prostoru. Samostalne sportske građevine na otvorenom prostoru ističu se kao izrazito važne, pri čemu svojom zastupljenošću (37,3%) odskaku od ostalih vrsta sportskih građevina. Modernizacija je uvelike pridonijela pojavi da sve više ljudi slobodno vrijeme provodi u trgovačkim centrima. Stoga čudi podatak da je tek neznatan broj ispitanika (6,8%) nezadovoljan činjenicom da se trgovački centar nalazi u naselju (Tabl. XIII.). Činjenicom da ne bi morali putovati do radnog mjesta te bi na taj način uštedjeli vrijeme, zadovoljnih je (28,8%) i izrazito zadovoljnih (44,1%), najveći broj ispitanika (Tabl. XIV.). Što se tiče dodatnih sadržaja u stambenim zgradama u naselju, mišljenja su stanara podijeljena. Iako bi većina stanara bila zadovoljna radnim mjestom u svome naselju, samo je malen udio stanovnika zadovoljan (8,5%) idejom da se poslovni prostori nalaze na prve tri etaže njihovih stambenih zgrada (Tabl. XV.). Nadalje, trećina ispitanika (32,2%) zadovoljna je činjenicom da se uslužne i ugostiteljske djelatnosti nalaze u prizemlju njihovih stambenih zgrada (Tabl. XVI.). Jedno od pitanja bilo je gdje bi se po mišljenju ispitanika trebala nalaziti spremista u stambenoj zgradi. Najveći broj (64,4%) stanara naveo je podrum zgrade (Tabl. XVII.).

PJEŠAČKE I PERIVOJNE POVRŠINE U NASELJU

PEDESTRIAN ZONES AND PARKS

U trećemu tematskom bloku ispitanici su odgovarajući na pitanja iznijeli svoje stajalište

o pješačkim i perivojnim površinama u naselju. Grafički prikaz pokazuje usporedbu stajališta stanara o načinu korištenja različitih vrsta pješačkih i perivojnih površina (Sl. 5.). Prvi stupac prikazuje koje od tih površina stanari smatraju potrebnima u naselju. Drugi stupac daje prikaz koje bi od navedenih površina stanari koristili da se nalaze u naselju, dok treći prikazuje površine koje stanari doista koriste. Očito je da ispitanici smatraju sve površine važnima iako ih ne koriste. Izrazitu važnost dali su dječjim igralištima (88,1%), dok najmanji postotak ostvaruju parkovi za starije dobne skupine (35,6%). Iako ih smatraju značajno potrebnima – dječja igrališta (8,5%), parkove za kućne ljubimce (8,5%) i okupljališta za mlade (6,8%) stanari malo koriste. Također, ispitanici smatraju da bi značajnije koristili parkove za kućne ljubimce i tematske parkove kada bi oni postojali u naselju, dok kod dječjih igrališta nema razlike u postotcima korištenja i korištenja kada bi ona postojala u naselju. Glede intenziteta provođenja slobodnog vremena na otvorenom prostoru, očito je da ispitanici često – kako tijekom tjedna (47,5%), tako i tijekom vikenda (59,3%) – provode svoje slobodno vrijeme u sklopu svojega naselja (Sl. 6.). S druge strane, rjeđe ga provode u drugom dijelu grada (27,1%) i izvan grada (16,9%) tijekom tjedna. Opće je poznato da je alijencija sveprisutna u urbanim središtima, pogotovo u moderno doba. Stanovnici naselja slabo se poznaju.²¹ Zbog što bolje iskoristivosti gradnje, investitori ponekad zanemaruju pješačke i perivojne površine koje bi omogućile interakciju među stanarima. Tu su pretpostavku potkrijepila i stajališta ispitanika jer se najveći broj njih izrazito slaže (37,3%) i uglavnom slaže (32,2%) s tom tvrdnjom (Tabl. XVIII.). Nadalje, bitno je napomenuti da nitko od stanovnika ne smatra postojanje detaljno uređenih i organiziranih pješačkih površina nevažnim (Tabl. XIX.). Također, polovina ispitanika (49,2%) zadovoljna je pješačkim površinama u svome naselju (Tabl. XX.).

PROMET U NASELJU

TRAFFIC IN THE HOUSING ESTATE

U četvrtomu bloku upitnika s temom prometa u naselju stanari su najprije ispitivani o obilježjima prometnog sustava i zadovoljstvu rasporedom prometnica u naselju. Tako gotovo podjednak broj ispitanika preferira sustav (69,2%) sa smještajem prometnica na rubnim dijelovima naselja (Tabl. XXI.) i organizaciju prometnog sustava (76,3%) u kojem

²¹ Stanari stambenih nebudera u Zagrebu tek površno poznaju susjede s istoga kata (52,7%), dok u najvećem dijelu uopće ne poznaju (34,3%) ili površno poznaju (54,6%) svoje susjede u zgradi (GAŠPAROVIĆ, BOŽIĆ, 2005: 98-99).

Tabl. XI. ZADOLJSTVO ISPITANIKA SMJEŠTAJEM DJEČJEG VRTIČA U SKLOPU STAMBENE ZGRADE

Ocjene	N	%
Izrazito zadovoljan/na	12	20,3
Uglavnom zadovoljan/na	11	18,6
Koliko sam zadovoljan/na, toliko sam i nezadovoljan/na.	14	23,7
Uglavnom nezadovoljan/na	15	25,4
Izrazito nezadovoljan/na	7	11,9
Ukupno	59	100,0

Tabl. XII. STAJALIŠTA ISPITANIKA O NAJNIŽOJ RAZINI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE KOJA JE POTREBNA NASELJU

Razine zdravstvene zaštite	N	%
Ambulanta opće prakse	53	89,8
Specijalističke ordinacije	1	1,7
Poliklinika	2	3,4
KBC	0	0
Ne treba imati zdravstvenu ustanovu	3	5,1
Ukupno	59	100,0

Tabl. XIII. ZADOLJSTVO ISPITANIKA SMJEŠTAJEM TRGOVAČKOG CENTRA U NASELJU

Ocjene	N	%
Izrazito zadovoljan/na	12	20,3
Uglavnom zadovoljan/na	23	39,0
Koliko sam zadovoljan/na, toliko sam i nezadovoljan/na.	20	33,9
Uglavnom nezadovoljan/na	2	3,4
Izrazito nezadovoljan/na	2	3,4
Ukupno	59	100,0

Tabl. XIV. ZADOLJSTVO ISPITANIKA SMJEŠTAJEM RADNOG MJESTA U NASELJU

Ocjene	N	%
Izrazito zadovoljan/na	26	44,1
Uglavnom zadovoljan/na	17	28,8
Koliko sam zadovoljan/na, toliko sam i nezadovoljan/na.	13	22,0
Uglavnom nezadovoljan/na	1	1,7
Izrazito nezadovoljan/na	2	3,4
Ukupno	59	100,0

Tabl. XV. ZADOLJSTVO ISPITANIKA SMJEŠTAJEM POSLOVNIH PROSTORA NA PRVE TRI ETAŽE STAMBENIH ZGRADA

Ocjene	N	%
Izrazito zadovoljan/na	2	3,4
Uglavnom zadovoljan/na	5	8,5
Koliko sam zadovoljan/na, toliko sam i nezadovoljan/na.	22	37,3
Uglavnom nezadovoljan/na	16	27,1
Izrazito nezadovoljan/na	14	23,7
Ukupno	59	100,0

Tabl. XVI. ZADOLJSTVO ISPITANIKA SMJEŠTAJEM USLUŽNIH I UGOSTITELJSKIH DJELATNOSTI U PRIZEMLJU STAMBENIH ZGRADA

Ocjene	N	%
Izrazito zadovoljan/na	10	16,9
Uglavnom zadovoljan/na	19	32,2
Koliko sam zadovoljan/na, toliko sam i nezadovoljan/na.	12	20,3
Uglavnom nezadovoljan/na	6	10,2
Izrazito nezadovoljan/na	12	20,3
Ukupno	59	100,0

Tabl. XVII. STAJALIŠTA ISPITANIKA O MJESTU SMJEŠTAJA SPREMISTA U STAMBENIM ZGRADAMA

Smjestaj spremista	N	%
Na svakom katu	11	18,6
U prizemlju	7	11,9
U podrumu	38	64,4
U potkrovlju	0	0
Izvan zgrade kao zasebna građevina	3	5,1
Ukupno	59	100,0

PJEŠAČKE I JAVNE POVRŠINE

Tabl. XVIII. ODNOS ISPITANIKA PREMA TVRDNJI DA PARKOVI I/ILI TRGOVI U NASELJIMA POVEĆAVAJU INTERAKCIJU MEĐU GRAĐANIMA

Ocjene	N	%
Izrazito se slažem.	22	37,3
Uglavnom se slažem.	19	32,2
Koliko se slažem, toliko se i ne slažem.	15	25,4
Uglavnom se ne slažem.	2	3,4
Izrazito se ne slažem.	1	1,7
Ukupno	59	100,0

Tabl. XIX. STAJALIŠTA ISPITANIKA O VAŽNOSTI POSTOJANJA DETALJNO UREĐENIH I ORGANIZIRANIH PJEŠAČKIH POVRŠINA ZA SPECIFIČNE NAMJENE I NAČINE KORIŠTENJA (NPR. DJEČJA IGRALIŠTA, SPORTSKA IGRALIŠTA, PARKOVI ZA KUĆNE LJUBIMCE, PARKOVI ZA STARIJE DOBNE SKUPINE...)

Ocjene	N	%
Izrazito važno	14	23,7
Vrlo važno	13	22,0
Važno	23	39,0
Donekle važno	9	15,3
Nevažno	0	0
Ukupno	59	100,0

Tabl. XX. ZADOLJSTVO ISPITANIKA DETALJNO UREĐENIM I ORGANIZIRANIM PJEŠAČKIM POVRŠINAMA U NASELJU

Ocjene	N	%
Izrazito zadovoljan/na	5	8,5
Uglavnom zadovoljan/na	24	40,7
Koliko sam zadovoljan/na, toliko sam i nezadovoljan/na.	22	37,3
Uglavnom nezadovoljan/na	7	11,9
Izrazito nezadovoljan/nezadovoljna	1	1,7
Ukupno	59	100,0

PROMET

TABL. XXI. ZADOVOLJSTVO ISPITANIKA PJEŠAČKIM ZONAMA U CENTRU NASELJA S PROMETNICAMA NA RUBNIM DIJELOVIMA

Ocjene	N	%
Izrazito zadovoljan/na	19	32,2
Uglavnom zadovoljan/na	23	39,0
Koliko sam zadovoljan/na, toliko sam i nezadovoljan/na.	10	16,9
Uglavnom nezadovoljan/na	4	6,8
Izrazito nezadovoljan/na	3	5,1
Ukupno	59	100,0

TABL. XXII. ZADOVOLJSTVO ISPITANIKA ORGANIZACIJOM PROMETNOG SUSTAVA U KOJEM PROMETNICE VODE DO SVAKE STAMBENE ZGRADE U NASELJU

Ocjene	N	%
Izrazito zadovoljan/na	23	39,0
Uglavnom zadovoljan/na	22	37,3
Koliko sam zadovoljan/na, toliko sam i nezadovoljan/na.	7	11,9
Uglavnom nezadovoljan/na	7	11,9
Izrazito nezadovoljan/na	0	0
Ukupno	59	100,0

TABL. XXIII. STAJALIŠTA ISPITANIKA O RJEŠENJU RAZMJESTAJA PARKIRALIŠNO-GARAŽNIH MJESTA U NASELJU

Rješenje razmjestaja parkirališno-garažnih mjesta	N	%
Parkiralište u ulici	25	42,4
Izdvojeno skupno parkiralište	15	25,4
Garaža za stanare u zasebnoj zgradi	16	27,1
Garaža za stanare u podrumu stambene zgrade	39	66,1
Javna garaža	8	13,6

TABL. XXIV. STAJALIŠTA ISPITANIKA O SMJESTAJU PARKIRALIŠNO-GARAŽNIH MJESTA ISPOD RAZINE ZEMLJE

Ocjene	N	%
Izrazito se slažem.	24	40,7
Uglavnom se slažem.	22	37,3
Koliko se slažem, toliko se i ne slažem.	12	20,3
Uglavnom se ne slažem.	1	1,7
Izrazito se ne slažem.	0	0

TABL. XXV. STAJALIŠTA ISPITANIKA O NAJUDALJENIJU, ODNOSNO PRIHVATLJIVOJ UDALJENOSTI PARKIRALIŠNO-GARAŽNIH MJESTA OD STAMBENE ZGRADE

Udaljenost parkirališno-garažnih mjesta	N	%
Do 100 metara (uza zgradu)	30	50,8
101 - 200 metara (u ulici)	23	39,0
201 - 300 metara (u susjednoj ulici)	6	10,2
301 - 400 metara (u drugom dijelu naselja)	0	0
Više od 400 metara (u susjednom naselju)	0	0
Ukupno	59	100,0

TABL. XXVI. STAJALIŠTA ISPITANIKA O STANOVANJU U NASELJU KOJE NEMA PARKIRALIŠNO-GARAŽNIH MJESTA ILI IH IMA VRLO MALO, A KOJE JE IZVRŠNO POVEZANO S JAVNIM GRADSKIM PRIJEVOZOM

Ocjene	N	%
Da	19	32,2
Ne	27	45,8
Ne znam	13	22,0
Ukupno	59	100,0

TABL. XXVII. STAJALIŠTA ISPITANIKA O NAČINU KORIŠTENJA JAVNOGA GRADSKOG PRIJEVOZA AKO JE IZVRŠNO ORGANIZIRAN

Korištenje javnoga gradskog prijevoza	N	%
Za odlazak na posao	35	59,3
Za odlazak u edukacijske svrhe	17	28,8
Za odlazak u kupovinu	18	30,5
Za odlazak u centar	39	66,1
Za zabavu i druženje	23	39,0
Za odlazak na kulturna događanja	24	40,7

TABL. XXVIII. STAJALIŠTA ISPITANIKA O VAŽNIM KARAKTERISTIKAMA JAVNOGA GRADSKOG PRIJEVOZA ZA NASELJE

Karakteristike javnoga gradskog prijevoza	N	%
Točan i česti vozni red	49	83,1
Brza linija (izolirani traci) javnoga gradskog prijevoza	27	45,8
Više vrsta javnoga gradskog prijevoza	25	42,4
Direktna linija do središta grada, bolja povezanost naselja	32	54,2

TABL. XXIX. ZADOVOLJSTVO ISPITANIKA BROJEM PARKIRALIŠNO-GARAŽNIH MJESTA U NASELJU

Ocjene	N	%
Izrazito sam zadovoljan/na.	11	18,6
Uglavnom sam zadovoljan/na.	29	49,2
Koliko sam zadovoljan/na, toliko sam i nezadovoljan/na.	7	11,9
Uglavnom sam nezadovoljan/na.	7	11,9
Izrazito sam nezadovoljan/na.	5	8,5
Ukupno	59	100,0

prometnice vode do svake stambene zgrade (Tabl. XXII.). Što se tiče smjesta parkirališno-garažnih mjesta, najveći broj ispitanika (66,1%) izjasnio se za garažu za stanare u podrumu zgrade i nešto manji broj (42,4%) za parkiralište u ulici (Tabl. XXIII.). Ispitivano je gledište stanovnika o mogućnosti smjesta parkirališno-garažnih mjesta ispod razine zemlje radi oslobađanja javnih pješačkih površina (Tabl. XXIV.). Uvjerljivo najveća skupina ispitanika (78,0%) s tom se idejom uglavnom ili izrazito slaže. Nadalje, najudaljenija

prihvatljiva udaljenost parkirališno-garažnih mjesta od stambene zgrade za najveći je broj stanara (89,8%) do 200 metara (Tabl. XXV.). Također, polovina stanara zadovoljna je brojem parkirališno-garažnih mjesta u naselju (Tabl. XXIX.). Ispitan je i odnos stanara prema hipotetskoj situaciji u kojoj naselje nema ili ima vrlo malo parkirališno-garažnih mjesta. Stoga su upitani bi li željeli živjeti u naselju u kojem uvelike ovise o javnomu gradskom prijevozu. Unatoč pretpostavci da je naselje izvršno povezano s ostalom gradom javnim gradskim prijevozom, gotovo polovina stanara (45,8%) negativno se izjasnila (Tabl. XXVI.). Očito je da stanari koriste javni gradski prijevoz u najvećem broju slučajeva za odlazak u središte grada (66,1%) te u nešto manjem postotku (59,3%) za odlazak na posao (Tabl. XXVII.). Kao najvažnije karakteristike javnoga gradskog prijevoza uvjerljiva je većina stanovnika (83,1%) navela točan i česti vozni red. Podjednako su zastupljeni odgovori koji ističu važnost izoliranih traka (45,8%) i mogućnost korištenja više različitih vrsta (42,4%) javnoga gradskog prijevoza (Tabl. XXVIII.).

ZAKLJUČCI

CONCLUSIONS

Iz detaljne analize odgovora sudionika anketnog istraživanja vidljiva su stajališta stanara naselja Špansko-Oranice o pojedinim aspektima urbanističkih obilježja naselja u kategorijama: izgradnja, prateći sadržaji, perivojne i pješačke površine te promet.

• **Odnos stanara prema izgradnji:** Ispitanici iz naselja Špansko-Oranice zadovoljni su obilježjima izgradnje u naselju. Preferiraju naselja okružena prirodom s urbanističkim rješenjem temeljenim na ortogonalnom rasteru rasporeda stambenih zgrada. U naseljima više vole prijelazne/kombinirane tipove zgrada visine do šest katova. Preferiraju naselja u kojima se nalaze i maleni i veliki stanovi, te ona koja su prilagođena za suživot raznovrsnih struktura obitelji. Zatim, vole naselja u kojima se unutar istoga naselja omogućuje promjena veličine stana zbog promjene broja ukućana. Također, ističe se da uopće ne vole naselja s megastrukturama i ona u kojima se nalaze samo maleni stanovi.

• **Odnos stanara prema pratećim i javnim sadržajima:** U naselju Špansko-Oranice zadovoljni su obilježjima pratećih i javnih sadržaja. Edukacijske i trgovačke sadržaje u naselju smatraju izrazito važnim i izrazito ih često koriste. Sportske sadržaje u naselju smatraju vrlo važnim i često ih koriste. Kulturne i društvene, te zdravstvene i uslužne sadržaje u naselju smatraju vrlo važnim, ali ih rijetko koriste. Vjerski sadržaji u naselju za njih nemaju izraženu važnost i rijetko ih koriste. Smatraju da je dječje vrtice potrebno

smjestiti unutar naselja, ali nije važno planiraju li se kao slobodnostojeće zgrade ili kao dijelovi sklopa stambene zgrade. Smatraju da je unutar naselja potrebno osigurati zdravstvenu zaštitu razine ambulante opće prakse. Sve sportske sadržaje na otvorenom i sportske sadržaje u zatvorenom prostoru, u sklopu drugih građevina, smatraju važnim. Zadovoljni su smještajem trgovačkog centra u naselju ili u njegovoj neposrednoj blizini. Ukoliko bi se njihovo radno mjesto nalazilo unutar naselja, bili bi zadovoljni. Ako bi se poslovni prostori nalazili u prve tri etaže njihove stambene zgrade, također bi bili zadovoljni. Najviše vole smještaj spremišta u podrumu stambene zgrade, a uopće ga ne žele u potkrovlju.

• **Odnos stanara prema pješačkim i perivojnim površinama:** Ispitanici su zadovoljni obilježjima pješačkih i perivojnih površina u naselju Špansko-Oranice. Od pješačkih površina najpotrebnija su im dječja igrališta. U slobodno vrijeme od pješačkih površina najviše koriste sportska i dječja igrališta. Slobodno vrijeme na otvorenom prostoru često koriste u sklopu naselja i u istom dijelu grada, a rijetko u drugom dijelu grada ili u prirodi izvan grada. Smatraju da parkovi i trgovci u naseljima povećavaju interakciju među građanima.

• **Odnos stanara prema prometu:** Obilježjima prometa u naselju ispitanici iz naselja Špansko-Oranice zadovoljni su. Bili bi zadovoljni naseljem koje ima pješačku zonu u središnjem dijelu i prometnice na rubnim dijelo-

vima naselja, podjednako kao što su zadovoljni naseljem u kojem prometnice vode do svake stambene zgrade. Najviše im odgovara rješenje razmjesta parkirališno-garažnih mjesta u naselju sa smještajem garaža za stanare u podrumu stambene zgrade i s parkiralištima u ulici. Slažu se sa smještajem parkirališno-garažnih mjesta ispod razine zemlje. Za njih je najudaljenija, odnosno prihvatljiva udaljenost parkirališno-garažnih mjesta od stambene zgrade do 200 metara – uza zgradu ili u ulici, dok im udaljenost veća od 300 metara – u drugom dijelu naselja ili u susjednom naselju – uopće nije prihvatljiva. Stanovnici ne bi željeli živjeti u naselju koje je izvrsno povezano javnim gradskim prijevozom, ali u kojem nema ili ima vrlo malo parkirališno-garažnih mjesta. Izvrsno organiziran javni gradski prijevoz najradije bi koristili za odlazak u središte grada i za odlazak na posao. Za njih je najvažnija karakteristika javnoga gradskog prijevoza točan i češći vozni red. Zadovoljni su brojem parkirališno-garažnih mjesta u naselju.

Stanari naselja Špansko-Oranice zadovoljni su urbanističkim obilježjima izgradnje, pratećih sadržaja, perivojnih i pješačkih površina, kao i prometa u naselju, a među njima najzadovoljniji su kategorijama prometa i izgradnje (Sl. 7.). Kako su urbanistička obilježja izgradnje, pratećih sadržaja, perivojnih i pješačkih površina te prometa u naselju nastala temeljem planerskih odluka, može se zaključiti da je točna početna pretpostavka istraživanja.

LITERATURA

BIBLIOGRAPHY

1. BILJECKI, Z., TONKOVIĆ, T. (1998.), *Atlas digitalnog ortofota Zagreba*, Geofoto, Zagreb
2. GAŠPAROVIĆ, S., BOŽIĆ, N. (2005.), *Odnos stanara prema životu u visokim stambenim zgradama na primjeru Zagreba*, „Prostor”, 13 (1/29/): 93-105, Zagreb
3. LAMZA, V. (1995.), *Javno mnijenje – teorije i istraživanje*, Alineja, Zagreb
4. MLINAR, I., ŠMIT, K. (2008.), *Urbanistički pokazatelji zagrebačkih stambenih naselja Zapruđe i Sopnica-Jelkovec*, „Prostor”, 16 (1/35/): 116-125, Zagreb
5. MLINAR, I. (2009.), *Zagrebačka stambena naselja nakon 2000. godine – natjecaji i realizacije*, „Prostor”, 17 (1/37/): 158-169, Zagreb
6. NODILO, B. (2009.), *Stambeno naselje Sopnica-Jelkovec u Zagrebu*, „Gradevinar”, 7(61): 663-673, Zagreb
7. ROGIĆ, I., MISETIĆ, A., ŠTAMBUK, M. (2004.), *Urbane aspiracije Zagrepčana*, u: *Živjeti u Zagrebu: prinosi sociološkoj analizi* [ur. MISETIĆ, A., ŠTAMBUK, M., ROGIĆ, I.], Institut društvenih znanosti Ivo Pilar: 11-35, Zagreb
8. *** (2003.a), *Odluka o donošenju Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba*, „Službeni glasnik Grada Zagreba”, 14, Zagreb
9. *** (2003.b), *Odluka o donošenju Generalnog urbanističkog plana Sesveta*, „Službeni glasnik Grada Zagreba”, 14, Zagreb
10. *** (2003.c), *Odluka o donošenju Detaljnog plana uređenja stambenog naselja na lokaciji vojarnje Špansko-Oranice*, „Službeni glasnik Grada Zagreba”, 22, Zagreb

IZVORI

SOURCES

IZVORI ILUSTRACIJA

ILLUSTRATION SOURCES

- SL. 1. Šmit, na osnovi satelitske (<http://maps.google.com/maps> [19.8.2009.]) i digitalne ortofoto snimke (BILJECKI, TONKOVIĆ, 1998.)
- SL. 2.-7. DUIĆ

11. *** (2003.d), *Odluka o donošenju Detaljnog plana uređenja stambenog naselja na lokaciji Sopnica-Jelkovec*, „Službeni glasnik Grada Zagreba”, 22, Zagreb
12. *** (2005.a), *Odluka o donošenju Izmjena i dopuna Detaljnog plana uređenja stambenog naselja na lokaciji vojarnje Špansko-Oranice*, „Službeni glasnik Grada Zagreba”, 4, Zagreb
13. *** (2005.b), *Odluka o donošenju Urbanističkog plana uređenja Vrbanji III*, „Službeni glasnik Grada Zagreba”, 4, Zagreb
14. *** (2005.c), *Odluka o donošenju Urbanističkog plana uređenja Oranice – TEP tematski park*, „Službeni glasnik Grada Zagreba”, 21, Zagreb
15. *** (2006.), *Odluka o donošenju Izmjena i dopuna Urbanističkog plana uređenja Vrbanji III*, „Službeni glasnik Grada Zagreba”, 12, Zagreb
16. *** (2007.a), *Odluka o donošenju Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba*, „Službeni glasnik Grada Zagreba”, 16, Zagreb
17. *** (2007.b), *Odluka o donošenju Izmjena i dopuna Detaljnog plana uređenja stambenog naselja na lokaciji Sopnica-Jelkovec*, „Službeni glasnik Grada Zagreba”, 9, Zagreb
18. *** (2008.a), *Odluka o donošenju Izmjena i dopuna Urbanističkog plana uređenja Oranice – TEP tematski park*, „Službeni glasnik Grada Zagreba”, 2, Zagreb
19. *** (2008.b), *Proglašene nominacije za nagrade Udruženja hrvatskih arhitekata za Godišnju izložbu ostvarenja hrvatskih arhitekata u 2008. godini*, Udruženje hrvatskih arhitekata, 19.8.2009., Zagreb [http://www.uha.hr/sadržaj.php?kategorija_id=21&kategorija_id_tekst=21&bl1=1&vid=2]

SAŽETAK

SUMMARY

RESIDENTS' VIEWS ON THE FEATURES OF URBAN PLANNING IN THE ŠPANSKO-ORANICE ESTATE IN ZAGREB

In comparison to the period of stagnation in the 1990s, the period after 2000 in Zagreb saw an intensified housing development which resulted, apart from the construction of individual residential buildings, in housing estate planning. Urban planning of new housing estates were preceded by architecture and urban planning competitions held in order to generate the best possible solutions for the spatial, functional and formal organisation of estates.

After the new housing estates were built and inhabited, we may raise the question of how much these planned estates have met the needs of an urban life of their residents. After 2000, there were only four planned estate built in Zagreb with more than 200 inhabitants per hectare. They include the housing estates of Špansko-Oranice, Sopnica-Jelkovec, Urbani III and Pavlenski put. From the four constructed estates, the Špansko-Oranice estate is the only one entirely populated. That is the reason why residents' attitudes towards the features of the Zagreb housing estates built after 2000 were primarily explored in the Špansko-Oranice estate. In this work the authors suggested a hypothesis that the residents of the Špansko-Oranice estate feel content about the planners' decisions that determined the features of their estate.

The work has been based on an empirical research conducted during May 2009 and using questionnaire survey for collecting opinions on a representative sample of Špansko-Oranice residents. The residents were asked about the features of urban planning in their housing estate that relate to construction, ancillary and public facilities, pedestrian zones, parks and traffic.

Attitude of the residents towards the construction – Špansko-Oranice residents are content with the characteristics of construction in the estate. They

prefer estates surrounded with nature with planned features such as the orthogonal arrangements of buildings. They prefer estates with buildings up to six floors high (transitional/combined building type) and both small and big apartments, as well as those adjustable to various family structures. They also prefer estates where it is allowed to change the size of the apartment due to a change in the number of the household.

Attitude of the residents towards ancillary and public facilities – Špansko Oranice residents are satisfied with the characteristics of ancillary and public facilities. They find educational and commercial facilities very important and they use them very frequently. Sports facilities are also regarded important and are frequently used. Cultural and social facilities and health service are considered important but rarely used. Religious facilities do not have great importance and are consequently rarely used. The residents think kindergartens should be placed within the estate regardless of whether they are housed in independent buildings or part of a residential building. They find important to have health service with a general practitioner's office within the estate. All sports facilities in open and closed spaces within other buildings are considered important. They are satisfied with a shopping mall situated in the estate or in its close vicinity. They would be pleased if their work place was within the estate. They would also be pleased if business spaces occupied the first three storeys of their buildings. They prefer their storage space in the basement of the building and dislike the idea of it being located in the loft.

Attitude of the residents towards pedestrian zones and parks – The respondents are content with the characteristics of pedestrian zones and parks in the Špansko-Oranice estate. The most required pe-

destrian zone is the children's' playground. In their free time, the residents mostly use sports and children's' playgrounds, and it is mostly in the estate and within the same part of town. Rarely is their free time spent in another part of town or in the nature outside the town. They think parks and squares increase interaction among citizens.

Attitude of the residents towards traffic – The residents are content with the characteristics of traffic in the estate. They would be satisfied with an estate where the pedestrian zone was situated in the centre with roads on the rims of the estate just as with the roads leading to each building. The disposition of parking places most suited to them is with the basement garages and parking places in the street. The most acceptable distance from the parking places to the building is for the residents 200 m – along the building or in the street, whereas the 300 m distance – in another part of estate or in a neighbouring estate is not acceptable at all. The residents would not want to live in an estate that has excellent connection to the public transportation but with few or no parking places. They would mostly use well organized public transportation services for going to the city centre and to work. For them the most important characteristic of the public transportation is big frequency and punctuality. They are content with the number of parking places in the estate.

The residents of the Špansko-Oranice estate are content with the features of urban planning in their estate that are related to construction, ancillary facilities, parks and pedestrian zones as well as traffic. Among all the listed, they are least satisfied with traffic and construction. Since the features of urban planning were all created on the basis of town planners' decisions, it can be concluded that the hypothesis of the research is true.

KRUNOSLAV ŠMIT
VJERA DUIĆ
SANJA GAŠPAROVIĆ

BIOGRAFIJE

BIOGRAPHIES

Doc. dr.sc. **KRUNOSLAV ŠMIT**, dipl.ing.arh. Sudjeluje u nastavi Katedre za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu. Znanstveni je suradnik na znanstvenoistraživačkom projektu „Osnove vrednovanja prostora za opću teoriju prostornog i krajobraznog planiranja”. Dobitnik je nekoliko nagrada na urbanističko-arhitektonskim natjecanjima. **VJERA DUIĆ**, dipl. sociolog i dipl. filozof. Diplomirala je 2007. godine na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Sudjeluje u istraživanjima u području sociologije grada i slobodnoga vremena mladih, kao i u anketnim istraživanjima tržišta.

V.asist. dr.sc. **SANJA GAŠPAROVIĆ**, dipl.ing.arh. Sudjeluje u nastavi Katedre za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu. Doktorirala je s disertacijom „Autocesta kao mogućnost razotkrivanja vrijednosti i slojevitosti krajolika”. Znanstvena je novakinja na znanstvenoistraživačkom projektu „Osnove vrednovanja prostora za opću teoriju prostornog i krajobraznog planiranja”.

KRUNOSLAV ŠMIT, PhD, Dipl.Eng.Arch., senior lecturer at the Department of Urban Planning, Physical Planning and Landscape Architecture. He participates in the scientific and research project "The Basics of Space Evaluation for the General Theory of Physical and Landscape Planning". He won awards at architecture and urban planning competitions.

VJERA DUIĆ, BA Sociology and Philosophy. She graduated in 2007 from the Faculty of Croatian Studies, Zagreb University. She has done research in the field of town sociology and youngsters' free time, as well as questionnaire research of the market.

SANJA GAŠPAROVIĆ, PhD, Dipl.Eng.Arch., senior assistant. She works at the Department of Urban Planning, Physical Planning and Landscape Architecture. Her PhD thesis was entitled "Highway as a possibility of discovering values and stratification of Landscape". She is a research assistant on the project "The Basics of Space Evaluation for the General Theory of Physical and Landscape Planning".

